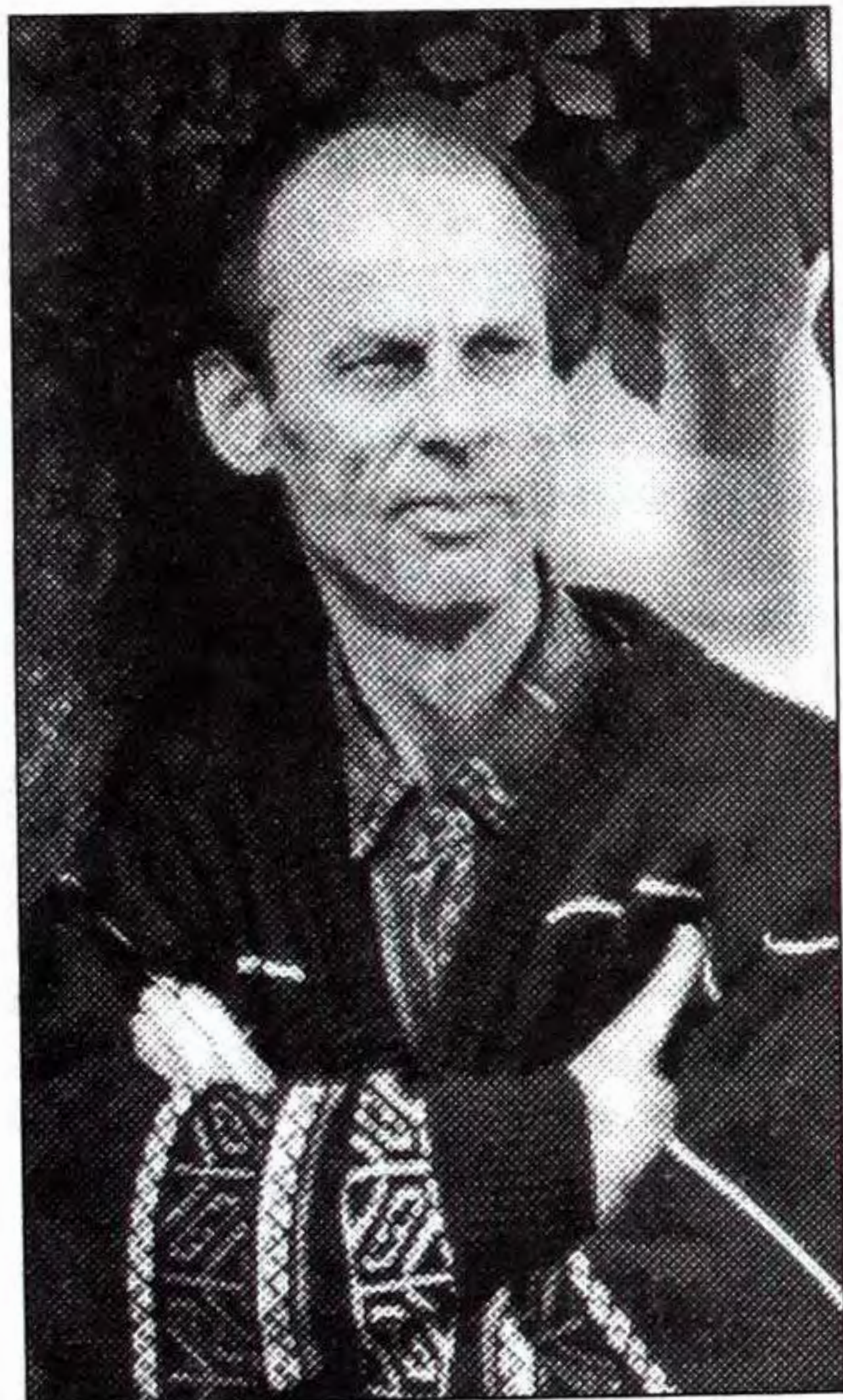

Нещодавно київський театр «Золоті Ворота» став «притчею во язицех». Привід – успіх театру на міжнародному фестивалі в Едінбурзі влітку 1995 року, де він увійшов до числа тих, хто отримав вищий рейтинг – 5 зірочок. А оскільки нам часто потрібна «віза» закордонна, аби судити про те чи інше явище, то і преса, і публіка активно зацікавились «Золотими Ворітьми». Як на мене, то фестивальні призи ще не свідчать про рівень творіння, та й часто зумовлені збігом обставин, особливо тоді, коли учасників багато, як на тому театральному огляді (близько 500 театральних колективів). Проте все ж приємно, що нас помітили. Втім, наша бесіда з Валерієм Петровичем зосереджена не на фестивальных днях, а на внутрішньому буденному житті театру.

- Валерію Петровичу, як і чому Ви прийшли до режисури?

- В київських дворах я підлітком натягував поміж дерев ковдру замість завіси, розподіляв серед друзів ролі з улюблених оповідань, однак дива не траплялося, ковдра не ставала завісою. Але згодом у двір мого дитинства завітало нарешті диво - зйомки легендарного кінофільму «Павло Корчагін».

Потім - п'ятнадцять

кінофільмів, народний театр, іспити до театального інституту. І відразу після вступу доля дарує мені участь у крихітному епізоді у виставі «Океан» в БДТ, очолюваному Георгієм Товстоноговим, що приїхав до Києва на гастролі. Отут зсередини я побачив і всіма клітинами на все життя увібрив ідеальну

організацію театального процесу. І хоча потім було багато стажувань - у Ю.Любимова, О.Єфремова, К.Ірда, Б.Равенських, А.Ефроса, однак той творчий феномен, який створив і зростив Г.Товстоногов, досі вважаю ніким не перевершеним Дивом. З цим потрясінням я й перетнув поріг театального інституту.

Через два роки успішного навчання мій художній керівник професор Влад Неллі, що був на той час завідувачим кафедрою режисури, уglied в мені майбутнього режисера та ще й директора театру. Я сприйняв цей прогноз як образу, проте згодом, навчаючись на режисурі, оцінив пророцтво видатного педагога.

- А як Ви стали керівником театру «Золоті Ворота»?

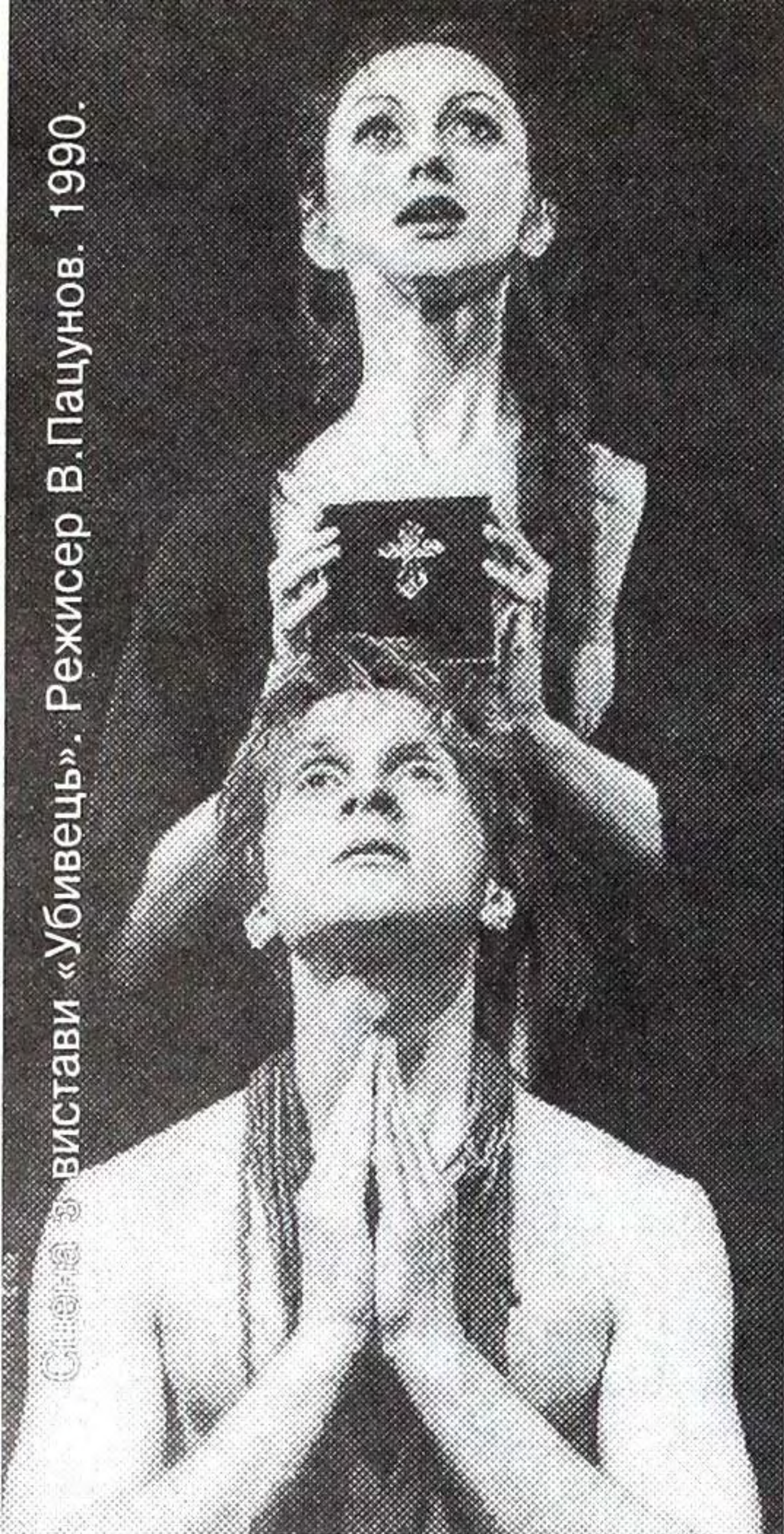
- Працюючи у 70-ті роки режисером Київського ТЮГу, кілька разів мав можливість очолити або ТЮГ, або один із нових театрів, однак наважився на Театр Поезії лише у 1984 році, коли Міністерство культури погодилося на реалізацію моїх запитів. А вони були досить серйозними - створення на базі Театру Поезії фактично нового театру. Гадаю, що за життя режисеріві потрібно створити бодай один цікавий театр

- А чому така назва - «Золоті Ворота»?

- Не маючи нової сцени, ми багато років освоювали пам'ятки архітектури, або унікальні інтер'єри - підвал Будинку органної музики, інтер'єр театру «Сузір'я», мармурові сходи «Українського Дому», салон квіткового магазину, навіть каземат в'язниці, проте найдивовижнішим виявилось поєднання мистецтва театру з мистецтвом давньоруської архітектури в пам'ятці «Золоті ворота». Вистава «Золоті ворота» мала великий успіх і гралася впродовж десяти років. Вона й стала маркою театру.

- Чим Ваша модель театру відрізняється від колишнього Театру Поезії?

- Моя модель театру - це театр метафори, в якому відтворюється не саме життя, а фантазія на тему життя, його образно-пластична філософія. А Театр Поезії мав філармонійний напрямок з читанням

віршованих композицій. Мистецтва драматичного театру це не стосувалося.

- **А які режисери і режисерські системи Вам найближчі?**

- Довелося пізнати чимало систем, методів, стилів. Однак все тримається на фундаменті двох гігантів - Станіславського та Мейєрхольда. У першого вчуся психологічної глибини, у другого - невичерпної фантазії.

- **Після багаторічної роботи в пам'ятках архітектури Ви нарешті перейшли на традиційну сцену. Чи вплине це на стиль Вашого театру?**

- Безперечно. Я

позбуваюсь геніального партнера - історичної архітектури. І одержую підступну сценічну коробку, яка провокує банальні вирішення. Виникає потреба «підірвати» сцену, уникнути її впливу на мене.

- **А чому вже більше року не було в театрі прем'єр?**

- Діставши статус державного театру, ми не одержали від держави жодної копійки на нові постановки. Припинено фінансування навіть комунальних послуг, охорони, без яких взагалі державне підприємство не може функціонувати. Мова вже йде навіть про скорочення мережі культурно-мистецьких закладів Києва. Хіба можна латати бюджетні дірки за рахунок культури і освіти?

Але творчий процес зупинити неможливо. За останній рік в процесі підготовки до міжнародних фестивалів ми створили нові сценічні варіанти вистав «Убивець» та «Калігула». Результатом цих зусиль став успіх театру на найпрестижнішому в світі Едінбурзькому фестивалі.

- **Валерію Петровичу, а які у вас принципи репертуарної політики?**

- Обираю переважно філософську класичну драматургію, яка дає повітря для метафор - Пушкін, Достоевський, Камю, Ружевич. Це божевільно вузький коридор для пошуку. Тому вибір п'єси для мене - це справжні тортури.

- **Ви одноосібно керуєте театром - як директор, художній керівник і режисер-постановник. Чи не боїтеся наслідків монополії?**

- Той високий міжнародний рівень, який здобув театр, і є наслідком саме «монополії». Режисер - це донор, який визначає генетичний код всіх гілок творчого дерева. За цих умов народжується найвища

форма театру, ім'я якій «авторський театр».

- **Які ваші плани на майбутнє?**

- Постановка «Еврідіки» Ануя. В березні візьмемо участь в театральному фестивалі в Пакистані, де змагатимуться театри Європи і Азії. В серпні нас знову чекають на Едінбурзькому фестивалі, а у вересні - в Єгипті.

P.S. Поки готувався номер, театр «Золоті ворота» в Пакистані було визнано одним із найкращих театрів фестивалю та запропоновано здійснити спільний українсько-пакистанський проект.

Дивно, рік тому план постановки був той самий, але, віз, як то кажуть, і нині там... Перемога «Убивця» - це, безперечно, досягнення театру, але виставі вже 5 років... Чому ж немає нових здобутків? Причина лише в матеріальних питаннях? Але майже всі театри в аналогічній ситуації, проте знаходять вихід, репертуар так чи інакше поповнюється. До того ж, чомусь першочерговим у «Золотих Воротах» стає придбання техніки для офісу, а не постановки. Може бути зовнішня пауза, але вона має бути заповнена внутрішньою роботою. Адже театр - це живий організм, що потребує постійного руху... Дивно прозвучала також заява про відданість вічній класиці, бо переважна більшість вистав театру були саме інтерпретаціями сучасних вітчизняних авторів: Горлач, Вранац (Вратарьов, Пацунов, Верещак), Дяченко, Чеповецький, Костенко тощо. До речі, це один із небагатьох театрів, який працює з живими драматургами, йде на ризик та експеримент, тоді чому ж режисер ніби соромиться цього? Данина сучасному режисерському снобізму, який ховається за авторитетними іменами й назвами? Зауважимо, що є свої слабінки і в організації театру. Змішана система має зворотний бік: трупа виконує здебільшого другорядні ролі, їй мало «довіряють». В результаті деякі актори почали йти з театру. Щодо «авторської» режисури, то вона не виключає партнерства та учнівства - згадаймо того ж Станіславського чи Курбаса. Принаймні для театру, для трупи корисно попрацювати в різних режимах, адже все пізнається в порівнянні, і це, безперечно, краще, ніж бездіяльність чи «халтуряння». Театр студійний, змішаний на ентузіазмі та «кочівництві» і театр стаціонарний із сталим ритмом роботи - суттєво відрізняються. Перехід від однієї форми до іншої не завжди може бути гладеньким, тож непорозуміння і кризи в цьому випадку можуть бути виправдані. Будемо сподіватися, що театр «Золоті Ворота» здобуде ще немало призів, схвальної критики і просто глядацької любові, адже потенціал для цього у нього великий. І є найголовніше - творчий стрижень і орієнтація на серйозну роботу.

Надія Мірошниченко.